

هفتمین مجمع بین‌المللی استادان زبان و ادبیات فارسی در گفتگو با دکتر عباسعلی وفایی، دبیر همایش

● جناب آقای دکتر وفایی، هفتمین مجمع بین‌المللی استادان زبان و ادبیات فارسی برگزار شد. استادان بسیاری از کشورهای مختلف در این همایش شرکت داشتند و در این همایش دو روزه، مسائلی مرتبط با زبان و ادبیات فارسی و آموزش آن مطرح شد. لطفاً مختصری درباره خود مجمع بین‌المللی استادان زبان و ادبیات فارسی و سابقه آن و وظایف و اهداف آن برای خوانندگان کتاب ماه ادبیات بفرمایید.

دکتر وفایی: شروع مجمع بین‌المللی استادان زبان و ادبیات فارسی، به چهارده سال پیش برمی‌گردد و نخستین مجمع آن، ۱۴ سال پیش از سوی دبیرخانه شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی برگزار شد. امسال، هفتمین مجمع بین‌المللی استادان زبان و ادبیات فارسی برگزار شد، چون این مجمع، دوسالانه است. یکی از وظایف شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی در کنار توجه به تولیدات منابع آموزشی در زمینه‌های گوناگون، برگزاری همایش‌هایی است که به ترویج و گسترش زبان و ادبیات فارسی می‌انجامد. یکی از بزرگ‌ترین رخدادهای همایش‌هایی که این شورا برگزار می‌کند، همین مجمع بین‌المللی استادان زبان و ادبیات فارسی است که ناظر به چند هدف است: یکی اینکه به هر حال در این همایش جمع آمدن استادان زبان و ادبیات فارسی می‌تواند به نوعی محبت و اراده‌ای ایجاد کند و این دیدارها زمینه‌ساز یک حرکت جدی در امر آموزش زبان و ادبیات فارسی باشد. جمع شدن چند صد استاد زبان و ادبیات فارسی از خارج و داخل کشور و با هم بودن آنها در چند روزی که همایش برگزار می‌شود و این دیدارها می‌تواند به تبادل فکر و اندیشه بینجامد که در نهایت می‌تواند زمینه‌های همکاری را ایجاد کند و در همه این همایش‌ها که تاکنون برگزار شده، همه استادان دعوت شده، به نکته مثبتی که اشاره کرده‌اند، همین مسئله بوده است. دومین هدف، وقوف و آگاهی به تحقیقات و پژوهش‌های جدید است که در زمینه زبان و ادبیات فارسی صورت می‌گیرد. نکته دیگر، ترسیم راه‌های جدید و اهدافی است که پیش پای این پژوهش‌ها باید قرار بگیرد. همین‌طور

همایش دوسالانه هفتمین مجمع بین‌المللی استادان زبان و ادبیات فارسی چندی پیش توسط شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی در تالار علامه امینی دانشگاه تهران برگزار شد. آنچه می‌خوانید، گفت‌وگوی کتاب ماه ادبیات با دبیر همایش، جناب آقای دکتر عباسعلی وفایی است.

دکتر عباسعلی وفایی

صحبت درباره کارها و حرکتی است که مسئولان کشور و شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی باید انجام دهند.

ما در این زمینه، بحمدالله، توفیقات زیادی داشته‌ایم. اما درباره این که مجموعه مقالاتی که چاپ می‌شود، یا مقالاتی که در همایش ارائه می‌شود، چه نقشی می‌تواند داشته باشد، باید گفت که این مسئله، یعنی ارائه مقالات وجود دارد، اما بخش اصلی کار ما، همان موضوع ارتباط و تبادل اندیشه و وقوف و آگاهی است که بین استادان زبان و ادبیات فارسی به وجود می‌آید. در این همایش، ۳۰۰ مقاله در موضوعاتی که اعلام کرده بودیم به دست ما رسید که تقریباً نیمی از آنها را استادان خارجی برای ما ارسال کرده بودند و نیم دیگر را نیز استادان داخلی. در بسیاری از زمینه‌ها متفاوت بود؛ مثلاً در بخش آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، مقالات بسیار قوی‌تر به نظر می‌رسید و عمدتاً استادان داخلی به این موضوع پرداخته بودند و استادان خارجی نیز بیشتر به تاریخچه آموزش زبان فارسی و نقد کتاب‌های درسی پرداخته بودند. وقتی این مقالات به دست ما می‌رسد، با بررسی آنها، خلأهایی مشاهده می‌شود، از جمله اینکه مثلاً در حوزه ادبیات معاصر یا ادبیات تطبیقی کمتر کار شده بود و این خود نشان می‌دهد که ما باید در این حوزه‌ها بیشتر فعالیت کنیم. به همین سبب ما در این همایش، نشست‌هایی را درباره ادبیات معاصر و ادبیات تطبیقی ترتیب دادیم. به ویژه این خلأ در مورد ادبیات معاصر پس از انقلاب اسلامی احساس می‌شود. در برنامه‌های آینده شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی نیز این مسئله را قرار داده‌ایم که در این زمینه کتاب‌هایی مناسب تألیف و منتشر شود و نرم‌افزارهایی تولید شود تا استادان خارجی بتوانند به ادبیات معاصر پس از انقلاب اسلامی وقوف و آگاهی کامل پیدا کنند.

یکی از نکات مهم در این همایش که باید به آن اشاره شود، جامعیت این همایش است. در هیچ کدام از دوره‌های پیشین، به این تعداد مهمان خارجی نداشته‌ایم. حتماً تعداد مقالات ارائه شده نیز از دوره‌های قبل، بیشتر بود. در دوره‌های پیش، تعداد استادان به ۱۰۰ نفر هم نمی‌رسید، ولی در این همایش فقط ۳۰۰ نفر مهمان خارجی داشتیم که البته برخی از آنها نیز برای طی دوره‌های دانش‌افزایی به ایران آمده بودند که در این همایش نیز شرکت کردند.

استقبال بسیار خوب و بی‌نظیری از همایش به عمل آمد و این نشان می‌دهد که همایش‌های مجمع بین‌المللی استادان زبان و ادبیات فارسی، سال به سال، جایگاه بهتری می‌یابد. بازتاب خارجی آن هم بسیار خوب است. استادان زیادی از کشورهای دیگر درخواست شرکت در همایش را دارند که ما به سبب محدودیت نمی‌توانیم به همه درخواست‌ها پاسخ مثبت بدهیم.

امیدواریم با تلاش‌هایی که صورت می‌گیرد، همایش‌های مجمع بین‌المللی استادان زبان و ادبیات فارسی را از دوسالانه، به سالانه تبدیل کنیم.

مجموعه مقالات همایش هم در کوتاه‌ترین زمان ممکن به صورت کتاب منتشر خواهد شد.

● **مستحضر هستید که اقتضای چنین همایش‌هایی با این تعداد مقالات و سخنرانان و با این محدودیت زمان، مجال ورود به طرح**

مباحث علمی و تخصصی کمتر است. به نظر می‌رسد، در کنار همایش عمومی دوروزه، اگر امکانی فراهم شود که جلسات تخصصی توسط گروه‌های تخصصی از میان این استادان برگزار شود و حاصل این صحبت‌ها پس از تنظیم و ویرایش منتشر شود، بسیار مفید باشد.

دکتر وفایی: کاملاً درست است، اما نکته‌ای که باید به آن اشاره کنم این است که بخش عظیم مجمع بین‌المللی استادان زبان و ادبیات فارسی، به مسائل فرهنگی اختصاص دارد تا مباحث علمی تخصصی. البته نشست‌های تخصصی نیز برگزار می‌شود و استادان بر حسب علاقه خود در آنها شرکت می‌کنند و سخنرانی می‌کنند یا شنونده هستند ولی چون مجمع بین‌المللی استادان زبان و ادبیات فارسی، به اقتضای هدف از تشکیل آن، جنبه‌های علمی و تخصصی آن در مقایسه با وجه فرهنگی و آگاهی‌های عمومی کم‌رنگ‌تر است، تاکنون این اتفاق نیفتاده است. این امر چنانکه عرض کردم برمی‌گردد به هدف از تشکیل مجمع و مقالاتی که به همایش می‌رسد و در این مجمع بیشتر از همه، همین دیدارها و گفتگوها و ارتباط‌های میان استادان مد نظر است.

مستحضرید که در افتتاحیه این همایش برخی از مسئولان کشور هم سخنرانی کردند و در آنجا صحبت‌ها و راهکارها و قول‌هایی دادند که اگر تحقق پیدا کند، توفیق بزرگی برای مجمع خواهد بود و اگر مجمع بین‌المللی استادان زبان و ادبیات فارسی بتواند همین مسئله را پیگیری و محقق کند، موفقیت بزرگی است.

به همین دلیل، بنده جنبه علمی این همایش را همانند همایش‌های دیگر فرجه و قوی نمی‌بینم و معتقدم نفس حضور استادان زبان و ادبیات فارسی در این مجمع، خود نوعی تقدیر از این خادمان و مروّجان زبان و ادبیات فارسی و فرهنگ ایران تلقی می‌شود.

● **جناب دکتر وفایی، جامعه دانشگاهی ما تصور روشنی از وضعیت زبان و ادبیات فارسی در خارج از ایران و کارها و پژوهش‌هایی که توسط استادان زبان و ادبیات فارسی و ایران‌شناسان خارجی انجام می‌شود، ندارند. به نظر می‌رسد اگر کارها و فعالیت‌های این استادان که در مجمع بین‌المللی استادان زبان و ادبیات فارسی شرکت کرده‌اند، به نحوی برای جامعه دانشگاهی ایران و دانشجویان زبان و ادبیات فارسی در ایران معرفی شود، در افق دید آنها نیز مؤثر باشد و از اینکه تحقیق در زبان و ادبیات فارسی فقط به ایران محدود نمی‌شود و در کشورهای دیگر نیز به این مباحث می‌پردازند، آگاهی بیشتری خواهند یافت.**

دکتر وفایی: بله، این کار اکنون انجام شده. بخش زیادی از مقالاتی که به همایش ارائه شده، استادان زبان و ادبیات فارسی، به وضعیت موجود زبان و ادبیات فارسی در کشور خودشان پرداخته‌اند و تصویری از وضعیت و یا کارهایی که باید انجام شود، ارائه کرده‌اند و یا سیر و تاریخچه آموزش زبان و ادبیات فارسی در کشور خود را ترسیم نموده‌اند. ان‌شاءالله اگر مجموعه مقالات همایش چاپ شود، خواهید دید که اغلب مقالات ارائه شده به همایش توسط استادان خارجی در همین زمینه است و گزارشی از وضعیت زبان و ادبیات فارسی در کشور خود ارائه کرده‌اند.